

Indische Causerieën.

weer beschrijvingen van en over Indië hoor ik al zeggen als de lezers van Panorama dit opschrift onder hunne oogen krijgen en eenigszins hebben zij wel gelijk. Er is over Indië reeds zooveel geschreven dat het u toe moet schijnen dat er niets meer te schrijven overblijft.

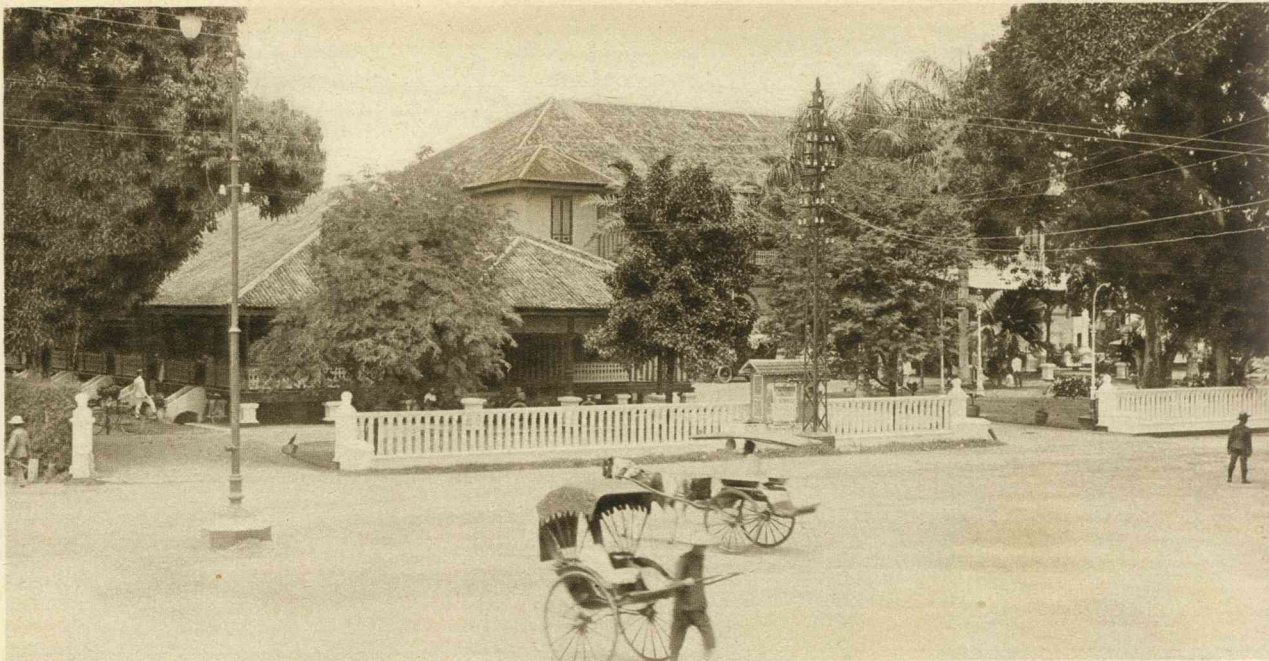
Maar al wat er over dit Tropenland, hetzij in boeken hetzij als dag- of weekblad-artikelen werd gelezen, geeft nog niet altijd een juist beeld van hetgeen Indië voor den Europeaan, die hier inwoner is en hier door werken in zijn levensonderhoud moet voorzien, is.

Het is mijn plan niet u opgeschroefde Multatuliaansche beschrijvingen te geven over Saïds en Saïdja's met sapiës die zij liefhebben, evenmin wil ik u luchtige totokindrukken op zijn Van Maurik's voortoveren of u haren-te-bergenrijzende verhalen doen van Europeanen die eenige jaren in bepaalde verhoudingen hier levende een ontijdigen dood sterven; niet in het minst ligt het in mijn bedoeling u te ontgoochelen of de pijnlijke verhoudingen te schetsen, die vooral in de laatste jaren in de belletristische Hollandische bladen opgang maken over bij volmacht gehuwde jonge dames, de zoogezegde „handschoentjes", of nurksche beschouwingen in het genre Veth te geven.

Wat ik mij dan wel voorstel te doen? Heel eenvoudig! Ik wil u Indië laten zien zooals wij onbevooroordeelde inwoners van dit land het alle dagen zien, nuchter, eerlijk, zonder zweem van overdrijving, zonder pogingen om te verbergen hetgeen niet goed is in den Europeaan, maar ook zonder over het hoofd te zien de vele goede dingen die de kolonist van vroegeren en lateren tijd hier heeft gebracht. Ik zal u de levensgewoonten, meer speciaal die der Europeanen, laten meeleven, zoowel het lief als het leed, ik zal u doen zien het vele dat wij ontberen, maar eveneens al hetgeen wij meer hebben dan de bewoners van uwe gewesten en dan is er nog zooveel meer waarover nimmer ware of geheel juiste inlichtingen zijn gegeven. Er is meer stof om over te schrijven dan ik hier op kan sommen en bovendien, geachte lezeressen en lezers vergeef mij, het is hier warm en dan vooral is het zaak om het hoofd koel te houden en niet te piekeren over hetgeen men allemaal doen zal, want werkelijk er is genoeg te doen om met hetgeen men zal doen niet het hoofd te vermoeien.

Steeds opnieuw wordt u als oud-gast gevraagd door de baroe's zoolang zij nog met elkaar als deelgenooten in een groot huishouden aan boord zitten of Indië nu werkelijk zóó warm is als bijv. in de Roode Zee; voortdurend denkt het meerendeel der Hollanders dat wij hier leven als in een oven; zij vragen u eene vergelijking te maken tusschen Amsterdam, of Rotterdam, Den Haag en Batavia, Soerabaja, Medan! en ik sta het ieder Indischman in zessen om tusschen deze steden een vergelijking, zij het desnoods met een onbekend aantal onbekenden, te maken. Er is eenvoudig geen vergelijk! Nergens vindt u hier een Kalverstraat, een Venestraat, een Blaak, Coolsingel, of wat dan ook, maar ook in Holland ontmoet men geen straten zooals de Passar-Baroe, de Kesawan, of Passar-besar! Nergens vindt men hier luxieuze Restaurants en Hotels als Krasnapolsky, Central, Bonesky e. a. maar ook nergens in Holland zijn er Hotels als De Boer, De Nederlanden, last not least Hotel des Indes (vooral niet verwarren met Hotel des Indes in Den Haag!). Zeker, er zijn hier heel wat mindere hotels dan de door mij opgenoemde, maar dit zijn dan ook voor het meerendeel geen inrichtingen die feitelijk aanspraak kunnen maken op den wijschen naam van „hotel", dit zijn meer wat wij „roemah-makans" noemen. En ziet hier hebt u nu een zóó ingrijpend verschil dat het wel raadzaam is hierbij even te blijven stilstaan.

In de allereerste plaats ligt het verschil tusschen een Indisch Hotel en een Indisch Hotel van lagere klasse, dus een roemah-makan, in de wijze waarop het hotel

Het Medan-Hotel, een der weinige 1^e klasse hotels in Indië.

gebouwd is. Het eenvoudigst is de beschrijving van den bouwtrant van een roemah-makan, vooral niet dooreen te haspelen met een roemah-kopy, dat een chineesch eet- en drinkhuis is. Voor den bouw van een roemah-makan heeft men ten eerste noodig een stuk grond! Flauwe aardigheid, hoor ik u al zeggen. Toch niet, waarde lezers! Het verkrijgen van een stuk grond vereischt hier in Indië heel wat meer zorg dan in Europa, het is een „tour de force" om een stuk grond machtig te worden en elk die zich de gelukkige eigenaar van een paar stukken land, waarop met goed gevolg woningen gebouwd kunnen worden, kan noemen, feliciteer ik bij voorbaat, want zijn fortuin is menschelijkerwijs gesproken, gemaakt.

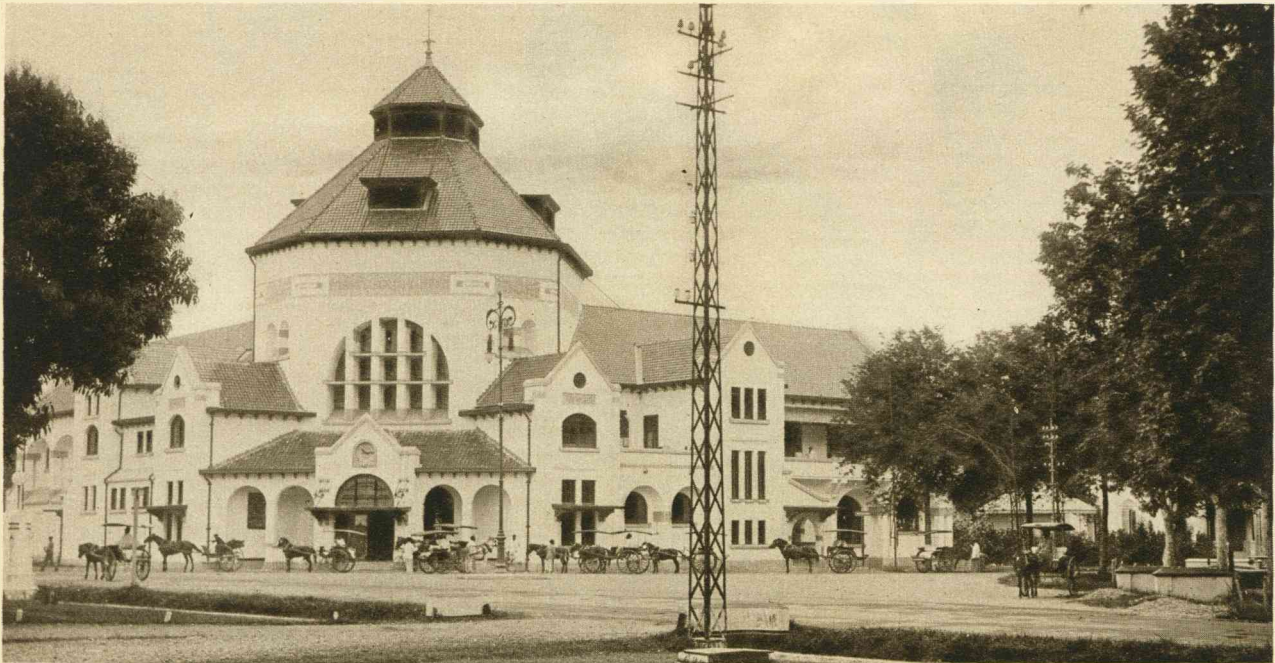
Heeft men het stuk land dan gaat men bouwen, d.w.z. er worden eenige bodemuitgravingen gedaan en op ongeveer een meter diepte in den grond wordt de, wat men in Holland zou noemen fundeering gebouwd. Dit eenmaal gereed zijnde is de bouw van het „hotel" de kwestie van de meerdere of mindere voortvarendheid van den chineesch of inlandschen bouwer.

Hij begint met een hoofdgebouw, dat feitelijk geen gebouw is, maar een groote galerij, met zeer dikwijls een of twee zijgalerijen, al naar de persoonlijke smaak van den hotelier. Vóór deze groote galerij wordt een vrij groot stuk grond bestemd om tot voorgalerij te dienen en zonder welke een echt Indisch huis niet kan bestaan; een dergelijke uitwas wordt aan de achterzijde gemaakt en bestempeld met den naam van achtergalerij. De vrij breede en lange tusschengalerij is bestemd voor eetzaal. Niets is er meer primitiever dan deze! Op den gecementeerden vloer worden een aantal tafeltjes, dikwijls van verschillende kleur en van verschillende afmetingen en een groot aantal stoelen neergezet en de eetzaal is gereed; hier en daar wordt dan wellicht nog een bloempot neergezet, liefst op een onmogelijke plaats en aan den wand is misschien wel hier of daar een schilderij of plaatwerk opgehangen, zonder eenige symmetrie en dikwerf zonder eenig kunstgevoel.

Om nu het aantal kamers in het hoofdgebouw te verkrijgen, dient men een vrij goed rekenmeester te zijn! Gegeven zijn de 2 zijwanden van de lengte- of tusschengalerij, anders gezegd: eetzaal; gevraagd: hoe krijg ik nu 30 of 40 kamers in dit hoofdgebouw? Menig Europeesch bouwmeester van reputatie zou over dit vraagstuk wellicht dagen zitten teekenen en meten, niet alzoo echter de chineesche aannemer. Deze redeneert aldus: er zijn 2 muren er moeten komen 40 kamers, dus aan elken kant 20; bijgevolg; metsel loodrecht op elken lengtemuur 21

dwarsmuren, dan krijg ik aan iedere zijde 20 hokken, pardon: kamers! Dan timmert hij over al deze muren een latwerk, dekt het af met pannen (dit is echter al weer meer modern) maakt in ieder hok den voorkant dicht op een gat na, dat raam en een ander gat dat deur genoemd wordt en waarin een paar geschilderde draaiende planken worden opgehangen en het hoofdgebouw met voor- en achtergalerij, benevens 40 kamers, is gereed voor het gebruik. Het behoeft geen betoog dat de meubilering van dergelijke kamers evenredig is aan de draagkracht van den eigenaar; de bedoeling is natuurlijk de financieele draagkracht. In een Indische Hotelkamer staat een bed met klamboe, een kast, welke afgesloten kan worden, maar welke afsluiting absoluut geen doel treft, daar iedere kast met een krommen spijker te openen is en dus ook op bijna iedere kast dezelfde sleutel past; verder een waschtafel met toebehooren, welk toebehooren echter niet altijd tot hetzelfde stel behoort, gewoonlijk, echter niet altijd, een tafel en een paar stoelen, die meestal ook niet bij elkaar hooren. In eenigszins betere inrichtingen vindt men dan nog een sampiran oftewel kleerenstandaard en een spiegel, soms ook wel matten op de vloeren, maar feitelijk zijn dit in de oogen van vele hoteliers lastige en dure luxe-artikelen, die alleen in eerste en tweede klasse zaken kunnen worden geduld! Nu komt echter de quintessence! Geen mensch zou in Holland met een dergelijke „inrichting" tevreden zijn, vooral niet als men met inbegrip van de bediening ongeveer 3 tot 5 gulden per dag zou moeten betalen. Niet alzoo in Indië. Niemand is er die er zich ook maar eenigszins om bekommert of de eene stoel stijl rococo en de andere Louis seize is (trouwens, er loopen maar weinig lui rond die ooit aan stijleering gedacht hebben); eveneens laat het u Siberisch koud of er wel of geen tafel, wel of geen mat op den grond ligt om de doodeenvoudige reden dat u nooit anders in de kamer is dan om er te slapen, want voor de rest leeft u steeds op straat, liever gezegd buitenshuis, in uw voorgalerij. U leeft sans gêne en weet precies dat Mevrouw X valsch haar heeft en de gewoonte om precies klokke 6¹/₄ uur des morgens te baden, dat de kinderen van mijnheer Y ontzettend ongezeglijk zijn en er steeds op uit zijn om bij mijnheer A, die 2 kamers verder woont, te spionneeren. In een moment weet u de geheele kroniek scandaleuse van het hotel, indien zij u al niet vooraf verteld is en verder weet u dat het eten er vrij goed, d.w.z. in zuiver Hollandsch overgezet: iets beter dan ongenietbaar is. Maar dat alles is slechts materiele ellende! of eerlijk gezegd: absoluut geen ellende want het is de gewone toestand en met eene doodsvrachting een betere zaak waardig schikt u zich als nieuweling in al deze dingen, want u ziet immers dat de oudere lui er ook in leven, enz. Zelfs zoo aan te zien heel goed leven, want na verloop van 2 maanden weet ook u niet beter of het hoort zoo. En het is maar gelukkig dat wij ons al die kleine ongerievelijkheden en al die zoogezegde Europeesche fraaiigheden kunnen ontzeggen, want anders ging een mensch hier zeker 20 jaar voor zijn tijd dood.

Opmerkelijk is het en ik zelf heb het honderden malen gezien, dat de pas in Indië aangekomene het lastigste en onverdraagzaamste is tegenover zijn medemenschen, terwijl het toch in zijn lijn ligt om zooveel mogelijk zijn bureu, die evenals hij in het huis en toch buiten het huis wonen, te vriend te houden, want hij is enkel en alleen op hen aangewezen. De oorzaak van dit euvel ligt m. i. in het feit dat deze menschen zich als een soort steunpilaren van de Indische maatschappij beschouwen en in Indië zijn gekomen om daar dat varkentje eens even te wasschen; ze zijn eenigszins over het paard getild door hunne familieleden, die zoo'n flinken zoon hebben die naar Indië gaat voor deze of gene Maatschappij en die vanaf het schip reeds heeft geschreven dat hij met het Maleisch al aardig overweg kan! Als de stakker eenmaal een beetje is ingeburgerd dan ziet hij zelf ook hoe bespottelijk hij zich heeft aangesteld en meestentijds kan hij zich dan niet indenken dat hij ook zoo geweest is en toch zooveel veranderd is; evenmin begrijpt hij dat de lui toen hij nog pas heel kort hier was hem toch geholpen hebben! KODAK.

Het Post- en Telegraafkantoor te Medan.